

історичну пам'ять у політичний, дипломатичний інструмент.

Ми вважаємо, що дотримання названих принципів передбачає не відмову від висвітлення минулих, навіть ворожих, взаємин, а їх об'єктивну оцінку з погляду загальнолюдських цінностей, природних прав людини і народу.

Наскільки згубною є практика замовчування історичної правди під приводом політкоректності, засвідчує історія висвітлення взаємин між українським та російським народами за царської та радянської доби. Вона позбавляла українську політичну еліту пильності і готовності до опору російському агресорові у часи Української національної революції. Так само згубно вона працює у сучасній незалежній Україні. «Світ у XXI ст. перестав бути ідеологічно конфронтаційним» – не втомлюються стверджувати аналітики. Вважаємо, що у цьому сенсі потрібні уточнення: у минуле відійшла лише ідеологія класова; світ залишається конфліктним і конкурентним. Водночас, за передбаченням І.Берліна світ XXI ст. є світом «культурного націоналізму», а націоналізм, поряд з тим, що це світогляд і політична практика, ще й обов'язково ідеологія. До того ж на Сході України російський націоналізм повернутий своїми потворними проявами: шовінізмом і нацизмом. Тому відсутність у сучасних підручниках елементів теоретичного обґрунтування потреб та інтересів українського народу, обеззброює, загрожує майбутніми поразками у цьому конкурентному, а з боку Росії – ворожому світі.

Так, наприклад, сучасна програма з історії України для десятого класу вимагає викласти учням зміст геополітичних планів учасників

Першої світової війни щодо України. На цьому ґрунті вимагається розуміння учнем сутності «українського питання» на початку XX ст. Чи зможе учень, аналізуючи названі геополітичні плани, усвідомити, що українське питання, поставало у таких контекстах як розділеність, пограбування ресурсів, позбавлення українців власної ідентичності і протистояння українців цьому... Нарешті, чи зможе учень прийти самостійно до думки, що будь-яке «національне питання виникає там, де у кордонах однієї держави (імперії) жили різні народи, один з яких посідав панівне становище і, користуючись ним, примножував свої здобутки не лише завдяки власній праці, але й за рахунок експлуатації пригноблених народів» [5, 285]. А в цьому формулюванні міститься обґрунтування ідеї права народу звільнитися від експлуатації. Це формулювання пов'язує думку учня з такими загальнолюдськими цінностями як рівність, справедливість, свобода. Вважаємо, що подібні речі треба вводити до тексту обов'язково, щоб дати учням систему чітких орієнтирів у відстоюванні власної гідності, моральних принципів, громадянської позиції та економічних інтересів Батьківщини.

Даний матеріал дозволяє стверджувати, що сформовані в історичному минулому неформальні інститути є складовою поточного соціально-економічного життя. Через історичну пам'ять вони працюють на формування економічних засад громадянського суспільства, громадянських чеснот його членів. Нехтування неформальними інститутами приводить до хибних теоретичних узагальнень та стратегій розвитку, до обрання згубної політики у взаємодії з сусідніми державами.

Список використаних джерел:

1. Бураковський І. Економічна політика України: формальні і реальні альтернативи // Політична думка. – 1999. – № 4. – С. 76-86.
2. Вятр Є. Социология политических отношений. Москва, 1979. – 462 с.
3. Коржов Г. Олігархічна природа сучасного політичного режиму в Україні. Наукові записки Інституту політології і етнополітичних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. Серія «Політичні науки» Випуск 3. К., 2008 С.103 – 117.
4. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики. – М.: Начала, 1997. – 180 с.
5. Струкевич О. Історична пам'ять у контексті протистояння громадянського суспільства і держави та вирішення проблем підручникотворення // Історичні і політологічні дослідження Науковий журнал Спеціальний випуск: доповіді на міжнародній науково-практичній конференції «Трансформації історичної пам'яті». Вінниця, 2018. – С.280 – 285

УДК 378.12

АНАЛІЗ КІЛЬКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ КОНТИНГЕНТУ СТУДЕНТІВ ЗВО НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Анненкова І.П. – д.пед.н., доцент

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

В умовах сьогодення особливого світових та національних тенденцій в освітній значення набуває системне дослідження сфері України, а також виявлення проблем, що

негативно впливають на розвиток освіти, та їх причин. Розглянемо докладніше тенденції у сфері вищої освіти України, пов'язані зі змінами, що стосуються контингенту студентів.

Збільшення чисельності здобувачів вищої освіти спостерігається у більшості країн світу. За даними ЮНЕСКО у період з 2000 по 2014 рр. кількість студентів зросла більш, ніж удвічі – з 100 млн. до 207 млн. осіб [19]. У 2015 р. закладах вищої освіти було зареєстровано 213 мільйонів студентів [4]. Так, за даними Доповіді ЮНЕСКО по Науці – 2015 – На шляху до 2030 року очікується, що загальна кількість студентів до 2025 року досягне 262 млн. осіб [7].

Проте, незважаючи на збільшення загальної чисельності студентів у світі, ця тенденція характерна не для всіх країн. На жаль, в Україні спостерігається протилежна тенденція – зменшення кількості студентів і кількості закладів вищої освіти. За період з 2010 р. по 2016 рік чисельність університетів, академій та інститутів скоротилася на 13,0%, кількість студентів, що навчаються у них – на 35,7%. На 19,9% також зменшилась чисельність студентів, що навчаються коштом держбюджету, проте їх питома вага зросла з 38,3% до 47,7%. Причинами зазначеної динаміки є: по-перше демографічна криза, по-друге, недостатнє фінансування освітньої галузі, по-третє, збільшення кількості студентів, що здобувають вищу освіту за кордоном.

Т. Соболева зазначає, що відсоток вступників вищів відносно кількості випускників шкіл, починаючи з 2006 року, перевищує 100 %, тобто до ЗВО вступило більше осіб, ніж закінчило школу у відповідному році. Таку ситуацію дослідниця пояснює тим, що серед вступників враховують також студентів заочної та вечірньої форм навчання, на які часто вступають абітурієнти, що закінчили школу у попередні роки або отримують вже другу освіту. Вчена зазначає, що тенденція до щорічного збільшення відсотку вступників від потенційних абітурієнтів, з одного боку, виглядає як позитивна тенденція, оскільки свідчить про збільшення питомої ваги населення з вищою освітою. З іншого боку, як фахова структура, так і якість отриманої освіти не відповідають ані світовим стандартам, ані запитам з боку вітчизняного бізнесу, тобто потенційного ринку праці випускників ЗВО [13].

Другою світовою тенденцією розвитку вищої освіти є підвищення мобільності

студентів. За даними Організації економічного і соціального розвитку (ОЕСР) в системі вищої освіти у світі за межами своїх країн навчається близько 2,8 млн. студентів. Передбачається, що до 2025 р. їх кількість зросте до 7,2 млн. осіб [7].

За даними Українського державного центру міжнародної освіти МОН, найбільша кількість студентів-іноземців в Україні була у 2013 році – 69969 осіб. У 2014 році вона скоротилася на 6797 осіб, сьогодні в українських вишах навчається 64066 іноземних студентів із 147 країн світу [16].

Значна кількість іноземних студентів навчається у закладах вищої освіти Харкова (35%), Києва (23%) та Одеси (11%). Найпопулярнішими галузями серед іноземних студентів є медицина та економіка, також попитом користуються інженерні галузі. Тим не менш, саме медична галузь бере на себе основну кількість студентів, із топ-10 університетів за кількістю іноземних студентів 8 є медичними закладами. Це можна пояснити тим, що медична освіта в Україні набагато дешевше, ніж у країнах ЄС. Потім є можливість отримати престижну роботу за кордоном [9].

Разом з тим, за даними щорічного моніторингу кількості українських громадян, які навчаються у закордонних університетах на денній формі навчання, що здійснюється аналітичним центром CEDOS, число українців в іноземних університетах станом на 2014/2015 навчальний рік становило 59 648 осіб. Найбільш бажаними для навчання країнами є Польща, Німеччина, Росія, Канада, Італія, Чехія, США, Іспанія, Австрія, Франція та Угорщина. Динаміка зростання з 2009 по 2015 роки склала 129%. Якщо порівнювати два останні роки, то приріст складає майже 29% або ж 13 266 осіб. Причому 2/3 цього приросту склали саме українці, які навчаються в польських університетах. Вони показали найбільш стрімке збільшення, як в абсолютному, так і відносному показниках, – з 14 951 до 22 833 особи. Також значний відносний та абсолютний приріст українських громадян спостерігався у канадських, чеських та італійських університетах [12].

Донедавна чисельність іноземних студентів, що навчаються у вітчизняних закладах вищої освіти перевищувала кількість молодих українців, що виїжджали навчатись закордон. У 2014/2015 навчальному році ситуація змінилась – з України виїжджає більше студентів, ніж приїжджає. Війна на території України є лише однією з причин цієї

зміни, адже темпи зростання кількості українців в закордонних університетах були вищими, ніж зростання кількості студентів-іноземців в Україні, задовго до початку військової агресії проти України [10, с.78].

Отже, на початку XXI ст. в соціокультурному розвитку людських ресурсів вищої освіти України спостерігаються такі тенденції: зменшення чисельності студентського контингенту з одночасним збільшенням питомої ваги студентів, які навчаються коштом держбюджету, що, на нашу думку, не можна списувати тільки на наслідки демографічних коливань;

перевищення кількості українських студентів, що навчаються у закордонних університетах над чисельністю студентів-іноземців, які навчаються в українських вишах. Визначені тенденції свідчать про наявність кризових моментів у розвитку вищої системи України. Це актуалізує потребу у всебічному та комплексному визначенні причин та факторів впливу на її стан з метою визначення шляхів досягнення позитивної динаміки рівня якості вищої освіти на підґрунті впровадження ефективної системи моніторингу діяльності закладів вищої освіти та забезпечення якості освіти.

Список використаних джерел:

1. Всемирный доклад по мониторингу образования за 2017/8 гг.: Подотчетность в образовании: выполнение обязательств [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://unesdoc.unesco.org/images/0025/002595/259593r.pdf>
2. Доповідь ЮНЕСКО по Науці – 2015 – На шляху до 2030 року [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://unesdoc.unesco.org/images/0025/002595/259593r.pdf>
3. Лисак О.Б. Освіта іноземців в Україні: сучасний стан, проблеми та маркетинговий погляд на шляхи їх подолання / О.Б. Лисак // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2016. – № 4. – С. 102-107.
4. Освіта в Україні: аналітичний центр CEDOS [Електронний ресурс]: [Веб-сайт] – Електронні данні. – Режим доступа: <https://cedos.org.ua/uk/osvita/zvit-osvita-2015>.
5. Слободян О. Українські студенти за кордоном: скільки та чому? / О. Слободян, Є. Стадний // Аналітичний центр CEDOS [Електронний ресурс]: [Веб-сайт] – Електронні данні. – Режим доступа: <https://cedos.org.ua/uk/osvita/ukrainski-studenty-za-kordonom-skilky-ta-chomu#description>
6. Соболева Т. О. Науково-освітні чинники формування конкурентоспроможності України / Т. О. Соболева // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – № 815. – Серія: проблеми економіки та управління. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – С.256-265.
7. Статистичний бюлетень «Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України» [Електронний ресурс]: [Веб-сайт] – Електронні данні. – Режим доступа: www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv.../Arch_vnz_bl.htm.
8. Український державний центр міжнародної освіти Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]: [Веб-сайт] – Електронні данні. – Режим доступа: <http://interred.com.ua/>
9. Six ways to ensure higher education leaves no one behind [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002478/247862E.pdf>

УДК 657.633

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ ГРОШОВИХ АКТИВІВ ТА ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Гріщенко І.В. – викладач,

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU;

Балахонова О.В. – д.е.н., професор,

Вінницький соціально-економічний інститут «Україна»

Сучасні трансформаційні процеси в українській економіці обумовлюють різноманіття господарської поведінки власників та менеджерів торговельних підприємств. Специфіка торговельної діяльності потребує значного обсягу грошових активів, в тому числі активів у розрахунках, тому для цих підприємств проблема ефективного управління дебіторською заборгованістю, спрямованого на оптимізацію загального її розміру та забезпечення своєчасної інкасації, має вельми важливе значення. Погашення дебіторської заборгованості в стислі

терміни, недопущення її збільшення вище допустимої межі – реальна можливість подолати або пом'якшити дефіцит оборотного капіталу. В зв'язку з цим актуальним завданням є удосконалення управління дебіторською заборгованістю на основі синтезу досягнень фінансового управління.

Сучасні теоретичні та методичні аспекти досліджуваної в роботі проблеми певною мірою висвітлювалися в працях вітчизняних науковців та вчених країн СНД: Бланка І.О., Бобильова А.З., Вахович І.М., Герасимчук З.В.,